

BÖLÜM 121

YAŞLIDA KANSER TARAMALARI

Mürsel KARADAVUT¹

GİRİŞ

Türkiye’de ve dünyada yaşlı nüfus giderek artmaktadır. 2019’da dünya genelinde 703 milyon yaşlı olduğu ve 2040’de bunun 1,3 milyara çıkacağı tahmin edilmektedir. Türkiye’de ise 2019 yılında 7,5 milyon yaşlı olup, 2040 yılında bu rakamın yaklaşık 16 milyona çıkması beklenmektedir. Kanser klonal bir hastalık olup tek bir hücrede ortaya çıkan mutasyonlar sonucunda hücrenin kontrolsüz bir şekilde çoğalması ile gelişir. Yaşın ilerlemesiyle birlikte mutasyonların artmasına paralel olarak kanser insidansı ve prevalansı artar. Kanser, yaşlılarda kardiyovasküler hastalıklardan sonra 2. en sık ölüm nedenidir. Artmış insidans ve mortalite nedeni ile erken teşhis, erken teşhis için ise taramalar önem kazanmaktadır. Kanser taraması ile taramanın faydası arasında belirli bir süre olması nedeniyle, taramadan fayda görece kadar uzun yaşam beklentisi olan yaşlılara tarama önerilmelidir.

Yaşlılarda taranması önerilen kanser türleri akciğer, kolorektal, prostat, meme ve serviks kanserleridir. Akciğer kanseri taramasının yıllık düşük doz toraks bilgisayarlı tomografisi (BT) ile yapılması önerilmektedir. Amerika Birleşik Devletleri Koruyucu Hizmetler Çalışma Kolu (USPSTF) 50-80 yaş arası, en az 20 paket/yıl sigara öyküsü olan bireylerin; Amerikan Kanser Derneği (ACS) ve Amerikan Klinik Onkoloji Derneği (ASCO) ise 55-74 yaş arası, en az 30 paket/yıl sigara öyküsü olan bireylerin taranmasını önermektedir. Son 15 yıldır sigara kullanmayan veya beklenen yaşam süresi kısa olan bireylerin taranmasının sonlandırılması önerilmektedir.

Kolorektal kanser taramasında önerilen testler gaytada gizli kan testi, fekal immüno-kimyasal test, fekal DNA testi gibi dışkı temelli ya da kolonoskopi, sigmoidoskopi gibi endoskopik veya bilgisayarlı tomografi gibi radyolojik olarak kolonun görüntülenmesini içeren testlerdir. Hangi test ile tarama yapı-

¹ Uzm. Dr., Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi İç Hastalıkları ABD, Geriatri BD., mürsel_karadavut@hotmail.com

Tablo 5. Kılavuzlara göre yaşlı bireylere önerilen serviks kanseri taramaları

Test	Sıklık	USPSTF	ACS	ACOG
Pap smear	3 yılda bir	21-29 yaş kadınlar Pap testi ile, 30-65 yaş kadınlar HPV testi veya HPV+Pap testi ile taranmalıdır.	25-65 yaş kadınlar; HPV testi ile, HPV testine ulaşılamıyorsa Pap testi ya da HPV+ Pap testi ile taranmalıdır.	21-29 yaş kadınlar Pap testi ile, 30-65 yaş kadınlar Pap testi veya HPV+Pap testi ile, 25-65 yaş kadınlar 3 yılda bir HPV testi ile taranmalıdır.
HPV test	5 yılda bir	Yeterli tarama yapılan (son 10 yıl içinde üç ardışık negatif sitoloji ya da iki ardışık negatif HPV veya HPV+sitoloji sonucu olan) ≥ 65 yaş kadınlarda tarama sonlandırılmalıdır.		
HPV + Pap testi	5 yılda bir	Benign nedenlerle total histerektomi geçiren ve ≥ 2 . derece servikal intraepitelyal neoplazi öyküsü olmayan kadınlar taranmamalıdır.		

USPSTF: Amerika Birleşik Devletleri Koruyucu Hizmetler Çalışma Kolu, ACCP: Amerikan Göğüs Hastalıkları Uzmanlık Derneği, ACS: Amerikan Kanseri Derneği, ASCO: Amerikan Klinik Onkoloji Derneği, AAFP: Amerikan Aile Hekimleri Akademisi, ACP: Amerikan Hekimler Birliği, AUA: Amerikan Üroloji Derneği, ACOG: Amerikan Jinekoloji ve Obstetrik Akademisi

KAYNAKLAR

- Halter JB, Ouslander JG, Studenski S, High KP, Asthana S, Supiano MA, Ritchie C. Hazzard's Geriatric Medicine and Gerontology, Seventh Edition. Chapter 13: Prevention and Screening. Sei J Lee; Louise C. Walter, McGraw-Hill Education 2016, pp 284-298
- Geriatric health maintenance, <https://www.uptodate.com/contents/geriatric-health-maintenance>, Erişim tarihi:09.02.2021.
- Türkiye İstatistik Kurumu Verileri, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Yasli-lar-2019-33712>, Erişim tarihi:09.02.2021.
- BM projeksiyonlarına göre dünyada yaş dilimine göre nüfus, <https://ourworldindata.org/grapher/historic-and-un-pop-projections-by-age>, Erişim tarihi:29.01.2021.
- Wolf, Andrew MD, et al. Colorectal cancer screening for average-risk adults: 2018 guideline update from the American Cancer Society. *CA: a cancer journal for clinicians*, 2018; 68(4): 250-281.
- Bibbins-Domingo, Kirsten, et al. Screening for colorectal cancer: US Preventive Services Task Force recommendation statement. *Jama*, 2016; 315(23): 2564-2575.
- Salzman, Brooke, Kathryn Beldowski, and Amanda de La Paz. Cancer screening in older patients. *American family physician*, 2016; 93 (8): 659-667.
- AGS Choosing Wisely Workgroup. American Geriatrics Society identifies another five things that health-care providers and patients should question. *Journal of the American Geriatrics Society*, 2014; 62 (5): 950-960.
- Qaseem, Amir, et al. Screening for colorectal cancer in asymptomatic average-risk adults: a guidance statement from the American College of Physicians. *Annals of internal medicine*, 2019; 171 (9): 643-654.
- U.S. Preventive Services Task Force. Draft Recommendation Statement. Lung Cancer: Screening. Temmuz 2020. <https://www.uspreventiveservicestaskforce.org/uspstf/draft-recommendation/lung-cancer-screening1>, Erişim tarihi:09.02.2021.
- Grossman, David C., et al. Screening for prostate cancer: US Preventive Services Task Force recommendation statement. *Jama*, 2018; 319 (18): 1901-1913.
- Smith, Robert A., et al. Cancer screening in the United States, 2019: a review of current American Cancer Society guidelines and current issues in cancer screening. *CA: a cancer journal for clinicians*, 2019; 69(3): 184-210.
- Carter, H. Ballentine, et al. Early detection of prostate cancer: AUA Guideline. *The Journal of urology*, 2013; 190(2): 419-426.
- Mazzone, Peter J., et al. Screening for lung cancer: CHEST guideline and expert panel report. *Chest*, 2018; 153(4): 954-985.
- Siu, Albert L. Screening for breast cancer: US Preventive Services Task Force recommendation statement. *Annals of internal medicine*, 2016; 164(4): 279-296.
- American College of Obstetricians and Gynecologists. Breast cancer risk assessment and screening in average-risk women. *Practice bulletin*, 2017, 179.
- Curry, Susan J., et al. Screening for cervical cancer: US Preventive Services Task Force recommendation statement. *Jama*, 2018; 320(7): 674-686.
- Fontham, Elizabeth TH, et al. Cervical cancer screening for individuals at average risk: 2020 guideline update from the American Cancer Society. *CA: A Cancer Journal for Clinicians*, 2020; 70(5): 321-346.
- Committee on Practice Bulletins-Gynecology. Practice bulletin no. 168: cervical cancer screening and prevention. *Obstet Gynecol*, 2016, 128.4: e111-e130.